

ДО ПИТАННЯ ПРО МЕТОДОЛОГІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ

На прикладі аналізу деяких аспектів поняття «національний культурний простір»

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності теми. Необхідність трансформації культурної сфери на автентичних національних засадах актуалізує процес осмислення та розв'язання проблем теоретико-методологічного характеру. Зокрема йдеться про спроби дослідження національного культурного простору, розуміння якого як цілісного феномену постає комплексним завданням, що має методологічні, практичні, соціальні, політико-правові аспекти тощо. Тривалий період багатовекторності зовнішньої діяльності держави, непевність у впровадженні принципів соціальної політики, відсутність ясної постановки завдань та послідовності на шляхах їх виконання в економічному секторі та загальногосподарській сфері вочевидь є наслідком методологічної кризи у вітчизняній соціокультурній сфері в умовах історичного виклику країні і відпрацювати у зв'язку з цим надійний методологічний фундамент, який базується на усвідомленні духовно-ціннісного потенціалу народу України, реалізація якого забезпечить розбудову національного культурного простору зокрема.

Метою даної статті є виявлення деяких особливостей загально-теоретичних підходів у вітчизняних соціогуманітарних дослідженнях (на прикладі сполучення «національний культурний простір»), які дезактивують ціннісну складову аналізу і позбавляють його активної соціальної енергетики.

Виклад основного матеріалу. Спробуємо встановити один з наріжних каменів подальшого розгляду: якщо йдеться про методологію дослідження у галузі точних наук та природних процесів, то тут єдина парадигма як сукупність підходів, що поділяються всім науковим співтовариством на підставі єдності фактів та можливості їх перевірки у подібних вихідних умовах, є принциповою вимогою. Якщо ж йдеться про методологію дослідження процесів, які відбуваються у соціально-гуманітарній сфері, то тут на перший план виходять особливості національного історичного розвитку, що диктують парадигми не стільки загальнозначущого характеру, скільки приховані ціннісні установки та певний тип «ідеологічного традиціоналізму». Зокрема, це стосується проблеми української соціогуманітаристики, яка все ще докладає зусиль щодо вивільнення від впливу радянського підходу і знаходження власних самостійних шляхів аналізу процесів у соціогуманітарній сфері, зокрема у сфері культури. Природним було б встановити компаративне розмежування з безпосереднім джерелом впливу на українське поле соціально-гуманітарного аналізу, яким є аналогічне російське поле. Хоча російському типу наукових досліджень, зокрема у гуманітарній сфері, на наш погляд, не вистачає справжньої незаангажованості традиціями радянсько-марксистської (у не найкращих варіантах) методології та фразеології, в силу певних історичних особливостей розвитку самого потенціалу мови, типу мислення, масштабу національного різноманіття та прямої орієнтації на діалогічне спілкування з тематичною «західною» думкою, ці дослідження найчастіше справляють враження природної самотності та самодостатності.

Здається, що українські версії таких досліджень не відрізняються достатнім рівнем глибини засад методологічного підходу, легкості та відкритості обговорення нагальних про-

блем культурного розвитку на громадському та державному рівнях, органічним відчуттям власної самодостатності та органічної «вбудованості» у річище світової та європейської тематики. До того ж багаторічна звичка езопової за формою і недостатньо насиченої за змістом манери викладення думки не сприяли ані її концентрації, ані розвитку. Водночас слід зазначити, що аналіз саме реального стану, як онтології культурного простору, так і її гносеології, як предметне поле даної статті має розгортатись у її структурно-змістовне наповнення.

Спробуємо розгорнути деякі положення означеного підходу на прикладі аналізу одного з вітчизняних досліджень. 2009 року Українським центром культурних досліджень було проведено дослідження проблем трансформації культурної сфери та шляхів реалізації ключової ролі культури в соціально-економічному розвитку сучасної України, положення якого ми намагаємось узяти в якості конструктивно-критичного матеріалу аналізу [1]. Почнемо з назви. Зокрема звернемо увагу на те, що установка на розгляд «ключової ролі культури в соціально-економічному розвитку сучасної України» не піднімає значення і змісту цього фактора як ключового, а автоматично відокремлює ці дві сфери і у кращих традиціях метафізичного тлумачення проблеми та способів її вирішення (проти яких так наполегливо і, як виявляється, геть безуспішно боролись ще класики марксизму-ленізму зі своїм сподіванням посіяти зерна діалектичного та історичного матеріалізму будь-де, де вони зійдуть) знекровлює та умертвлює його, перетворює на нежиттєву механічну схему. Однак не будемо поспішати з висновками не проаналізувавши самого змісту роботи.

У розділі II «Культура, національний культурний простір та суспільна консолідація в сучасній Україні» автори пропонують таке розуміння культури: «... слово “культура” вживається нами у цих двох сенсах — щоб означати увесь цілісний спосіб життя (для уявлень, що поділяються всіма), і щоб означати мистецтва й науки (для процесів пошуку, для творчих зусиль)» [1]. Важко навіть уявити, яке методологічне і прикладне значення можуть мати подібні визначення і для чого вони акцентуються як особливі рубрики. Зрозуміло, що це є даниною науковій формі, але насправді *ніякого* (великого) смислового навантаження, що його можна надалі розгорнути у палітру смислів, такі сполучення не несуть. Вочевидь, що розуміння під словом «культура» сполучення «увесь цілісний спосіб життя» потребує пророблення заново і не зрозуміло з яких позицій (якщо ті, що вже були застосовані попередниками, авторів не влаштовують) аналізу всіх складових такої цілісності, включно з його соціальним, соціологічним, історичним аспектами тощо; а також, врешті-решт, спроби порівняння цілісного способу життя суб'єктів української культури з множиною суб'єктів інших, і якщо ця величезна робота гіпотетично буде пророблена, виникне радикальне питання — навіщо? Адже навіть якщо вважати, що «весь цілісний спосіб життя» розвивається за своїми внутрішніми автентичними законами та природним чином розгортає і реалізує свою власну структуру, то дослідники, які приступають до його вивчення, мають бути впевнені, що вони вже знають сутність (тут і далі курсив наш) цих законів та мають достеменне уявлення про згадану структуру, інакше їм не буде з чим порівнювати отримані результати і ніяк будувати майбутні висновки. Водночас таке знання може існувати саме лише як гіпотетичне і базуватись на такій моделі всього цілісного способу життя, кількість параметрів якої «зашкалює», їхні вихідні умови виникнення і формування невідомі, а питання про остаточне цільове призначення такої моделі та її системоутворюючу цільову компоненту подвоюється — адже тепер ми маємо задати остаточну телеологічну складову не тільки самому цілісному способу життя але й його ідеальної моделі, яку власне, автори і не збирались будувати. У супротивному випадку комбінація слів «цілісний спосіб життя» нічого не означає.

Щодо другого доповнення — «...мистецтва й науки (для процесів пошуку, для творчих зусиль)», то воно, на жаль, здається позбавленим смислу. Адже тільки що проголошена цілісність у самий безцеремонний спосіб шматується без будь-яких пояснень і розуміння, яку з частин визначення і до чого застосовувати. Але це наприкінці. Насправді розуміння під

культурою мистецтв і наук (науки) ставить одразу безліч запитань, якщо намагатись хоч на мить до цього дороговказу підійти серйозно: мистецтво і наука мають різну діяльнісну природу. Наприклад, для науки притаманна раціональність і систематичність як основа методології осягання тієї ж культури як цілісного життя. А для мистецтва притаманна образність, спонтанність та навіть певна ірраціональність у процесі осягання світу. Процеси пошуку теж різняться у мистецтві і науці, а використовувати слово «культура» для означення творчих зусиль означає, насправді, просто зайву словесну оболонку. Адже якщо мається на увазі вивчення, систематизація та «методологізація» процесу отримання та прирощення нових знань, то цим, наприклад, на науковій основі займається і філософія науки, і психологія, і гносеологія, і евристика, і цілий комплекс природничо-наукових спеціальних дисциплін, які відтворюють перебіг творчих, пізнавальних та будь-яких інших процесів, що стосуються людини на базі комплексу нейронаук. За їхньої допомоги вже здійснюються спроби контролю за людською суб'єктивністю. Наприклад, у процесі створення технологій, назву яких можна переказати як «електронно-цифрова копія образу, що саморозвивається» (self-developed digital image) [2, с. 15].

Щоб не перетворювати надалі на підставі вже визначених вад методології даний матеріал у загострену системну критику як самоціль, визначимо тільки одну критичну позицію: використання методологічної установки на розуміння культури як цілісного способу життя без будь-яких пояснень щодо смислу останньої руйнує саму цілісність, і виклад набуває фрагментарний та досить абстрактний характер. Наприклад, автори говорять про роль культури в процесах суспільної консолідації [1]. Але ж культура — це цілісний спосіб життя, тому наразі отримуємо «олійну олію», без приросту будь-якої інформації. Однак, розкриваючи це твердження, далі йдеться про «формування цілісного, повноструктурного національного інформаційно-культурного простору, що слугуватиме запорукою світоглядної єдності українського суспільства, міцної національної ідентичності, успіху процесів формування сучасної громадянської нації... формування стабільних структур міжкультурного, міжетнічного діалогу й співпраці, що забезпечуватимуть збереження і зміцнення міжетнічного й міжконфесійного миру і злагоди в Україні, а також — використання культурного різноманіття сучасного українського суспільства як потенціалу суспільного розвитку» [1]. Що можуть означати слова «...формування структур міжкультурного діалогу в ситуації, коли, знову ж таки культура — це цілісність...» і далі по визначенню? Видається, що культура насправді розуміється авторами як слово, яке можна використовувати незалежно від попередньо обраних орієнтирів його значення для механістичного нагромадження інформаційних одиниць тексту, в результаті якого смислового енергетика самого цілісного явища культури тут є «тінню» спільного розуміння поняття культури в авторському розумінні та розумінні авторів тексту, але це насправді нічого не змінює — створює нові смислові симулякри, що виявляють здатність до самоорганізації. При цьому ми виходимо з того, що симулякр — це смисл, який втратив свого носія, але, як активний та вільний елемент простору і часу, тобто самої реальності, взаємодіє з іншими і утворює нові сполучення. Згадаємо, що «...фундаментальною властивістю симулякра <...> виступає його принципова неспіввіднесеність та неспіввідносність з будь-якою реальністю» [3, с. 728]. Цей висновок у душі постмодерну, на жаль, не змінює самої ситуації. Є підозра, що певна кількість соціогуманітарних текстів «національного виробництва», для забезпечення досить розмитой, але наразі витребуваної ідеологічної функції, випускаються з умовної «симулякрогенної установки», якою, до речі, може бути і сама субстанція «національного культурного простору». Останнє твердження може розглядатися саме в методологічному руслі. Висловлене в якості припущення, воно може знайти підтвердження, бути запереченим або окресленим у своїх характеристиках та формах прояву надалі. Але в разі його підтвердження (а таке, якщо чітко розуміти саму обговорювану проблему, вже сталося, оскільки «дефект смислу», який призводить до ланцюговою реакції «абсурдизації тексту» виявлений у одному випадку, означає з суворо на-

укової точки зору, що саме явище має місце у реальності), джерело «симулякризації» постає ірраціональним та досить непередбачуваним за наслідками онтогносеологічним чинником формування реальності (у даному випадку — національного культурного простору).

Взагалі для творця будь-якого тексту властиво відчувати себе (переважно несвідомо) у ролі ейнштейнівського спостерігача, який у своїх мисленевих експериментах начебто ззовні спостерігає за рухом та взаємодією об'єктів, швидкість яких порівняна зі швидкістю світла. Але, зазначимо, що у нашому випадку не йдеться ані про ейнштейнівську перевірку цих тверджень на базі математичної моделі, ні про можливість реально уваяти себе на місці зовнішніх спостерігачів «за цілісним життям нації». Тому і з цих позицій обрана методологічна установка, на жаль, видається непереконливою.

Для того, щоб мати базу для предметної розмови, спробуємо, не звертаючи вже уваги на ті суперечності, які виникають у розумінні смислів поняття та їхньої взаємодії, якщо застосовувати дане вище поняття культури, відтворити та проаналізувати його структуру. Отже, *інформаційно-культурне поле, або ж національний культурний простір*, забезпечується функціонуванням спільної мови та мережі ефективних каналів культурної комунікації. Для подальшого розгляду автори вводять поняття «публічної сфери», яке спирається на визначення та типологію англійського дослідника Дж. Кіна. «Публічна сфера — це особливий тип просторових відносин між багатьма людьми, зазвичай поєднаними певними засобами комунікації (телебачення, радіо, телефон, факс, супутниковий зв'язок, електронна пошта тощо), у яких виникають більші чи менші ненасильницькі суперечки та конфлікти, пов'язані з владними відносинами у певному середовищі, а також у ширшому середовищі соціально-політичних структур, в яке “занурені” всі учасники спілкування» [1].

Наводячи у подальшому викладі класифікацію елементів публічної сфери та міркуючи над особливостями формування публічної сфери в Україні, автори приходять до такого визначення «...*національний культурний простір* будемо визначати як сукупність публічних сфер суспільно-культурної діяльності, котрі в повній мірі здатні забезпечувати культурні, мовні, інформаційні потреби громадян України. Він охоплює всі галузі мистецької, культурно-просвітницької, дозвілевої діяльності (професійної та аматорської), ефірний простір електронних мас-медіа, українські ресурси Інтернету, національний ринок друкованих ЗМІ, книговидавництва та книгорозповсюдження, ринки інших культурно-мистецьких продуктів та послуг, а також суміжні сфери — освіти, науки, діяльності структур громадянського суспільства» [1].

На жаль, стає достатньо очевидним, на підставі аналізу даного типу конструювання тексту, що відзначений вище процес симулякризації пустив глибоке коріння у методології та типі гуманітарних досліджень. Адже наведене положення про публічну сферу Дж. Кіна не було розглянуто і використано для критичного розгляду та побудови наступного кроку дослідження. Дж. Кін використовує слово «простір», і це стає зачіпкою смислу для повного вмонтування його визначення і змісту у нову комбінацію смислів. Це універсальний прийом, і від нього не можна відмовитись як від методу бінарного мислення у процесі осягання світу, однак, розуміючи це, потрібно ретельно відбирати ті сегменти смислу, які мають суттєве значення для подальшого конструювання смислів і відкидати ті, що йому перешкоджають і його засмічують, симулякризують. У даному випадку мається на увазі, що сутність твердження Дж. Кіна вкладається у три позиції: 1) просторові відносини; 2) на тлі яких розгортається врегулювання конфліктів; 3) за допомогою спеціальних (сучасних) засобів комунікації. Справа у тому, що після такої процедури суттєвого спрощення думки, своєїрідної її деконструкції, стає зрозумілим, що, власне, наведена думка англійського дослідника — це тільки підготовка до неї. Адже таким же чином ми можемо її переформатувати (без втрати сутнісного ядра) у такий вигляд: простір має структуру, елементи якої взаємодіють, використовуючи певні засоби. Ще простіше: там, де є структура — є взаємодія. Можна зробити ще один спрощувальний крок; наприклад, за суворого підходу стає очевидним, що сло-

во «простір» ВЖЕ містить у собі не лише попереднє твердження, але й множину інших, які актуалізуються у будь-якому аспекті завдяки пізнавальному посилю (тяжінню) свідомості, що пізнає, і задає напрямком цього імпульсу — аспекту мислення, але це вже крок саме до тієї методології дослідження культурного простору, що задається іншою стратегією дослідження. А саме принципом усвідомленої єдності пізнавальних установок дослідника (гносеологічний аспект) з характером сприйняття, умовами та результатами сприйняття предмета розгляду (онтологічний аспект), які формулюються нами як онтогносеологічний принцип і детально викладаються в матеріалах інших статей.

Дана критика спрямована як раз на те, щоб продемонструвати закономірності виникнення та оприявлення симулякризації як процесу небезпечної корозії смислу, що руйнує свідомість і створює паралельний пустий простір мислення, який натомість виявляє здатність до інформаційно-сислової агресії. Без активного спротиву свідомості щодо наповнення його реальними смислоформами він висотує смисли реальності та утворює з них химерні комбінації, що водночас мають певний запас міцності та здатність притягувати до себе інші смисли та включати їх у свій логіко-понятійний ланцюжок. Небезпека для національного культурного простору виявляє себе у тому, що саме у нашому випадку феномен симулякризації щільно оточує гуманітарні та інші не суворо формалізовані тексти. Але останні мають інші вади — зокрема, як не парадоксально, брак того ж самого простору. Однак, продовжуючи даний розгляд, що має на меті з'ясування смислів та змісту поняття «культурний простір», поставимо запитання: а чого ж не вистачає у такий спосіб використаному, як це зробили автори дослідження, визначенню Дж. Кіна? Коротка відповідь така: ціннісної забарвленості, гуманістичної ідеологізації, суб'єктивного типу прочитання. Спробуємо це пояснити з огляду на надзвичайну важливість цього тлумачення у подальшому розгляді. Прагнення до об'єктивізації визначення, «випаровування» його до найбільш чистої субстанції смислу, «археїзація» (якщо спробувати ввести термін, похідний від «архе» Гусерля, умовно — як вимоги відмови від шлейфу попереднього знання про предмет) є зрозумілою насправді тільки тому, хто виконує цю процедуру і переважно тільки в обмеженому обсязі і в обмежені терміни. Все змінюється, як вважав Геракліт і не міг двічі увійти в одну й ту ж річку. Тому чисте, «випаруване», «археїзоване» визначення є непрозорим, точніше занадто прозорим, пустим для прочитання, а прочитання надає йому щоразу інший смисл. Саме це і стверджує згаданий вище онтогносеологічний принцип. Так виходить і зі спробою використати поняття «публічної сфери» для цілей розгляду «національного культурного простору». Тут зібрані одразу чотири тавтології (культурний простір використовується для забезпечення а) культурної діяльності; б) культурних потреб; в) культурно-дозвілєвої діяльності; г) культурно-мистецьких продуктів) та повне коло «редукційної симулякризації». У даному випадку, коротко це означає, що культура розглядається не як океан, відображений у краплині, тобто як цілісність у прояві одиничного, а як механічне додавання начебто «публічних сфер» (без будь-якої спроби їх ціннісної симфонізації), що знаходять відображення у їхньому взаємозв'язку або конфліктності, а також експлікацію принципу такого зв'язку чи конфліктності. А у той же час вказівка на це — єдине, на чому базується справжня гносеологічна і евристична цінність визначення Дж. Кіна. Це секрет того, яким чином утворюється цілісний національний культурний простір. Натомість маємо знову «джентльменський набір» українського патріота-гуманітарія — (співуча) рідна мова, мистецтво (звісно-народне або таке, що з нього виростає), дозвілля (майже мистецтво), всі засоби, що у сучасному світі означені комунікативною компонентою: ЗМІ з Інтернетом та бібліотеки, які, до речі, в умовах Інтернету стають переважно анахронізмом. Можна, звісно, сказати, що забули про науку та структури громадянського суспільства, але ні. Структури громадянського суспільства насправді дещо випадають з «дозвілєвого» принципу формування структури культурного простору і мають бути розглянуті в інших координатах. Що стосується науки,

то вона, здається, потрапила сюди традиційно за «залишковим» принципом, бо, як вважають самі вчені, ні національності, ні запозиченої у когось національної мови наука не має. Щодо освіти, то вона в наших умовах скоріше відображення певного стану речей, ніж їхня причина, не самостійний чинник, а наслідок, що повністю вписується у межі означеного підходу. Варто зазначити, що таке, піддане наразі критиці розуміння «національного культурного простору» є типовим для переважної більшості матеріалів та досліджень у цій сфері. Свідченням цього є вузьке, у душі механістичних кількісних підходів розуміння розбудови культурного простору як підтримки українського культурного продукту — музики, кіно, книг, теле- і радіопрограм в тексті Коаліційної угоди [4, с. 58]. Цей документ претендує на статус реальної програми дій політичних сил, які знаходяться у владі. Він також, що може бути більш важливим, є визначальним для сфери державного управління. Водночас його наступальна, об'єднувальна, ціннісно-енергійна сила, що має руйнувати процеси симулякризації свідомості, значно, якщо не сказати радикально, поступається аналогічному за смыслом та ціннісно-ідеологічним спрямуванням документу, прийнятому у Російській Федерації. Там, зокрема, проголошується, що державна культурна політика є частиною стратегії національної безпеки країни — йдеться про територіальну цілісність Росії: формування особистості на основі, притаманній російському суспільству системи цінностей, укріплення єдності та громадянської ідентичності, а також роль мови та православ'я тощо, і ніяких запевнень самих себе у необхідності підтримувати власний національний культурний продукт [5].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Однак висновком статті не слід вважати думку, що критика даного підходу є самоціллю. Йдеться про спробу прямого рефлексивно-текстуального відстеження кроків розуміння смислового сполучення «національний культурний простір» і його розбудови, у той мірі, наскільки сам текст і його рефлексія є методологією, а завершення і використання його — процесом і чинником трансформації самого національного культурного простору як синтезованого цим впорскуванням способу трансформації реальності.

Перспективою подальшого дослідження є аналіз критичної кількості актуальних текстів сфери соціогуманітаристики широкого кола спрямованості і тематики з метою виявлення повторюваних прийомів і стереотипів у підходах до розгляду різно тематизованих проблем, критичне осмислення яких дозволить закласти основи соціогуманітарної методології досліджень нового типу. Зокрема йдеться про установку на формулювання текстів цілеспрямованої ціннісної дії, які побудовані з урахуванням особливостей особистісного сприйняття і взаємодії різних рівнів масової та індивідуальної свідомості.

Література

1. Гриценко О. А., Солодовник В. В., Рябчук М. Ю., Гончаренко Н. К. Дослідження проблем трансформації культурної сфери та шляхів реалізації ключової ролі культури в соціально-економічному розвитку сучасної України. Аналітичний огляд і рекомендації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/2009_zv_9_2.php.
2. Шевченко М. О. Буття людини в геномній перспективі [Текст] : автореф. дис. ... канд. філософ. наук / Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди. — К., 2006. — 23 с.
3. Постмодернізм [Текст] : енциклопедія / Сост., науч. ред.: А. А. Грицанов, М. А. Можейко; отв. ред. А. И. Мерцалова. — Мн : Интерпрессервис : Книжный Дом, 2001. — 1040 с.
4. Коаліційна угода [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://solydarnist.org/wp-content/uploads/2014/11/the_coalition_agreement_1.pdf
5. Основы государственной культурной политики Российской Федерации / утверждены 24.12.2014 г. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://news.kremlin.ru/media/events/files/41d526a877638a8730eb.pdf>

Доманська О. А. До питання про методологію дослідження соціокультурних процесів:

На прикладі аналізу деяких аспектів поняття «національний культурний простір»

Анотація. У статті піддано критиці форму та спосіб утворення текстів, зокрема в українській соціогуманітарній практиці, які поширюють словесні симулякри та руйнують зв'язок мислення та дійсності. Обґрунтовано, що використання методологічної настанови на розуміння культури як цілісного способу життя без будь-яких пояснень смислу поняття «цілісності» у даному застосуванні, руйнує саму цілісність розуміння, і така інтерпретація набуває фрагментарний та досить абстрактний характер. Уточнено онто-гносеологічний принцип, згідно з яким має підтримуватись єдність пізнавальної установки дослідника з умовами сприйняття та відображення реальності у результатах пізнання. Визначено одну з ключових проблем реалізації активної політики в сфері розбудови національного культурного простору. Небезпека для національного культурного простору виявляє себе у тому, що саме у даному випадку феномен симулякризації щільно оточує гуманітарні та інші не суворо формалізовані тексти.

Ключові слова: цінності, національний культурний простір, симулякр, культурна політика, онто-гносеологічний принцип.

Доманская Е. А. К вопросу о методологии исследования социокультурных процессов:

На примере анализа некоторых аспектов понятия «национальное культурное пространство»

Аннотация. В статье подвергнуты критике форма и способ образования текстов, в частности в украинской социогуманитарной практике, которые распространяют смысловые симулякры и разрушают связь мышления и действительности. Обосновано, что использование методологической установки на понимание культуры как целостного образа жизни без каких-либо объяснений смысла понятия целостности в данном применении, разрушает саму целостность понимания, и такая интерпретация приобретает фрагментарный и достаточно абстрактный характер. Уточнен онто-гносеологический принцип, согласно которому должно поддерживаться единство познавательной установки исследователя с условиями восприятия и отражения реальности в результатах познания. Определена одна из ключевых проблем реализации активной политики в сфере развития национального культурного пространства. Опасность для национального культурного пространства проявляется в том, что именно в нашем случае феномен симулякризации плотно окружает гуманитарные и другие не строго формализованные тексты.

Ключевые слова: ценности, национальное культурное пространство, симулякр, культурная политика, онтогносеологический принцип.

Domanska O. A. On the question of research methodology of sociocultural processes:

On example of analysis of some aspects of the concept of «national cultural space»

Summary. A form and method of creation of texts are criticized in the article, in particular, in Ukrainian social and humanitarian sciences, that distribute semantic simulacra's and destroy connection of thinking and reality. Proved that the use

of methodological guidelines for understanding culture as a whole way of life without any explanation of the meaning of the term «integrity» in its application, is destroying the very integrity and understanding this interpretation becomes fragmented and rather abstract. Ontological-gnosiological principle is specified. In accordance with that unity of the cognitive setting of researcher must be supported with the terms of perception and reflection of reality in the results of research is specified. One of key problems is certain in the field of expansion and strengthening of national cultural space. The danger for the national cultural space is manifested in the fact that namely in our case a phenomenon of simulacrization is tightly surrounds the humanitarian and other not strictly formalized texts.

Keywords: values, national cultural space, simulacrum, cultural politics, ontological-gnosiological principle.